

PREPROSTE BESEDE

SKRIVNOSTNI
SVET
USTVARJANJA

PREPROSTE BESEDE

**SKRIVNOSTNI
SVET
USTVARJANJA**

OB SREČANJU S PISATELJEM
MARJANOM TOMŠIČEM,

Z AKADEMSKO SLIKARKO
MARJANCO JEMEC BOŽIČ

IN Z ILUSTRATORJEM
LUCIJANOM REŠČIČEM

ŠENTRUPERT, OB SLOVENSKEM DNEVU KNJIGE

22. APRIL 1999.

II 30226

D 2003/16

Neštetokrat sem se srečal z ilustratorjem Lucijanom Reščičem, marsikdaj sva bila skupaj z akademsko slikarko Marjanco Jemec Božič - bila je med prvimi, ki je šoli podarila ilustracije. Dolgo pa že poznam tudi pisatelja Marjana Tomšiča. Občudoval sem ga kot odličnega mentorja šolskega glasila, vendar je bil njegov svet tako drugačen od mojega, da se mu nisem upal približati. Še sva se srečevala, a spet je moral priti pesnik Tone Pavček, da sva se lahko tudi s pisateljem srečala.

Odslej je spoštovanje še večje ...

Urednik

N AŠE ZGODBICE O KAČAH

Ko sem bila stara sedem let, sem šla h grmu in sem videla zeleno kačo. Zelo sem se ustrašila. Šla sem k stricu. Rekla sem mu, naj vzame vile in gre proti kači. Z vilami je spodil kačo v grmovje. To je bilo na sosedovi meji. Zato se zdaj bojim tam hoditi, kadar je sonce.

Tamara Vavtar, 3. razred

KAČA sika,
pa tudi pika.
Vsak se je boji,
čeprav ti kar tako
nič ne naredi.
Če jo dražiš,
pa se ti s pikom
oddolži.
Ko sem jaz kačo
skoraj pohodila,
se je odplazila,
nikdar več
se ni vrnila.

Maja Bartol, 5. razred

Ko sem šla iz šole k stari mami, sem čisto pred hišo zagledala kačo. Ko sem prišla na vrh stopnic, mi je pod nogami nekaj siknilo. Pogledala sem k tlom in videla kačo. Bila je dolga okrog enega metra. Začela sem se dreti in skakati. Hitro sem zbežala v hišo. Vsa sem se tresla. Vsi so me spraševali, kaj mi je. Komaj sem jim povedala, da je na dvorišču kača. Ata je vzel metlo in šel ven. Kača je bila na zabojju. Ata jo je z metlo odgnal. Potem je nismo več našli. Še dolgo sem se tresla in ko sem povedala drugim, so se mi smejali. Še zdaj, kadar je vroče, bolj previdno hodim po tistih stopnicah in gledam, če morda ne bi bila kje kakšna kača.

Maja Bartol, 5. razred

Ustrašimo se je,
če jo srečamo.
Bojimo se njenega pika.
Ona se zvija in sika.
Nekatere so strupene,
nekatero pa tudi ne ...
Hitro zdaj
povej njeno ime!

Mateja Ramovš, 5. razred

Kača se takoj odplazi,
če človeka kje opazi.
Vsi se je bojimo.
A naš strah je zaman,
saj se takoj odplazi stran.

Teja Brezovar, 6. razred

Kačo sem že večkrat videla od daleč, od blizu pa samo, ko je švignila mimo mene. Kač se zato zelo bojim, ker sem že večkrat slišala, da je koga pičila. Poleti, ko se grem kopat v potok Bistrico, najprej pogledam v vodo, če je v njej kakšna kača, da ne bi po nesreči nanjo stopila in bi me lahko pičila. Enkrat sem jo celo videla na travniku, ko smo grabili otavo, kako je švignila mimo grabelj. Zelo sem se ustrašila, da bi me pičila v noge. Upam, da ne bom nikoli več videla kače, ker se je zelo bojim.

Andrejka Vavtar, 6. razred

Imam strica Damijana, ki vedno poskrbi za smeh v družini.

V četrtek, ko sem šla k stari mami na obisk, je takoj priteklo k meni in me peljal v dnevno sobo. Tam sem na tleh zagledala veliko kačo. Od strahu sem močno zakričala. Vsi drugi člani naše družine so takoj prihiteli v dnevno sobo, da bi videli, kaj se dogaja. Ko so na tleh zagledali plastično kačo, so se začeli na ves glas smeјati. Nekaj časa sem še preplašeno gledala, potem pa sem se začela še jaz smeјati z njimi. Damijan je kačo navil na rožo v dnevni sobi in s tem tudi močno preplašil mamo.

Zdaj že vsi vemo, da je kača plastična, a nas Damijan z njo vedno spravi v smeh.

Vesna Logar, 8. razred

ALI JE BILA ENA UKLETIH?

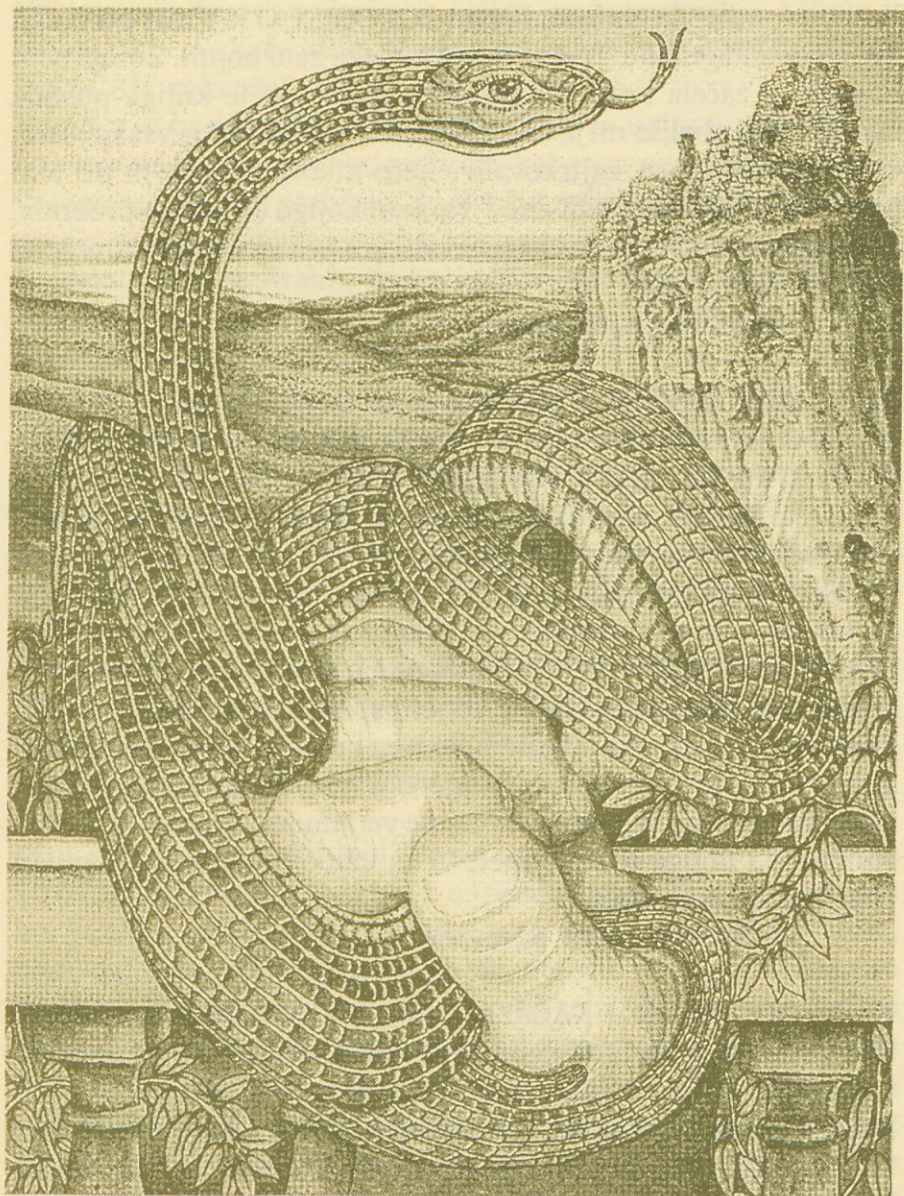
V vasi Škrljevo je star zapuščen grad. Ni še v ruševinah, a se temu stanju približuje. V tej vasici stanujem tudi jaz in grem s prijateljicami večkrat raziskovat grad. Zato ga že zelo dobro poznam. Vseeno pa v gradu ni nikoli dolgočasno. Nekoč so v gradu živeli graščaki, še pred nekaj leti pa so tam živeli grajski preteklosti tuji ljudje. Danes v gradu nihče več ne stanuje. Najbolj me privlačijo grajske ječe. Tam je mnogo živali. Spominjam se tudi netopirjev. Večkrat se mi je sanjalo, da sem srečala lastnico gradu - Hemo Krško. Do nedavnega sem mislila, da so to le sanje.

S prijateljico Barbi sva se nekega dne po pouku odpravili na raziskovanje gradu. Pregledali sva vsak del gradu in našli ponovno veliko odpadkov in nove sobe. Kmalu naju je čas "prehitel" in odpravili sva se domov. V pritličju je Barbi kar naenkrat obstala. Sledila sem njenemu pogledu in kmalu videla kačo, ki je lezla iz kleti z ječami. Zagledala naju je in se ustavila. Tudi moje srce se je ustavilo. Nisem je dobro videla zaradi teme, a sem vedela, da ni majhna in je strupena. Požrla sem slino in rekla: "Greva po drugi strani!" Glas se mi je tresel. Pa ne, da bi se kače preveč bala, ampak sem si predstavljala ukleto Hemo Krško v podobi kače. Z Barbi

sva stekli ven po drugi strani hodnika. Kasneje sem doma razmišljala, kaj bi se naredilo, če Barbi ne bi opazila kače. Lahko bi se še spotaknili obnjo in bi naju pičila. Sem se pa tudi jezila, ker nisem česa naredila, da bi kako rešila ukleto lastnico.

Najbrž je vse skupaj le moja domišljija, saj je Hema Krška umrla, kasneje pa je bila proglašena za svetnico. Mogoče pa se le ne motim. V gradu sem sedaj bolj pazljiva. Nisem še pozabila skrivnostne kače. Do nadaljnjega pa mi ostane le vprašanje: "Ali je bila to ukleta grofinja ali ne?"

Petra Vrabc, 8. razred

S

KRIVNOSTNI SVET ZGODBIC

O KAČAH

Ko sem se odločila, da bom knjigo ZGODBICE O KAČAH prebrala, mi je postalo grozno. Kač se že od malega zelo bojim. Zbrala sem pogum in začela brati. Že po dveh poglavjih je knjiga postala zanimiva. Najboljša mi je bila zgodbica o punčki, ki je vsako jutro, kadar je bilo sonce, zajtrkovala s kačo mleko in kruh in pri tem govorila: "Meni eno, tebi eno." Ko sem knjigo do konca prebrala, sem ugotovila, da so tudi kače živali, kot pes ali maček. A vseeno se jih še malo bojim.

Dani Ahlin, 6. razred

Spominjam se poletja, ko sem prvič prebrala ZGODBICE O KAČAH. Bili smo na morju in knjigo sem vzela s sabo kar tako. Nisem si mislila, da jo bom v resnici prebrala. Saj veste - morje in knjige, to pri nas mladih ne gre dobro skupaj. Ampak zgodilo se je nekaj čisto nepričakovanega. Ko sem nekega zelo vročega dne sedela na skalah ob morju, se mi je zazdelo, da sem zagledala kačo. In takrat sem se spomnila na knjigo na dnu moje potovalke - ZGODBICE O KAČAH. Brž sem šla ponjo in potem nazaj na skale. Začela sem brati in (ne boste verjeli) sploh nisem mogla nehati. Resnično sem uživala. Medtem ko sem brala "o kačjih dogodkih" sem pravzaprav pozabila na morje. Saj vem, da mi večina tega ne more verjeti, saj tudi sama skoraj ne verjamem. Ampak to je čista resnica. Ta knjiga je res super. In za užitke ob branju se splača pozabiti tudi na morje.

Mateja Ramovš, 6. razred

Knjiga ZGODBICE O KAČAH se mi je zdela nenavadna. Že ko sem prebrala prvo zgodbico, me je nekaj vleklo naprej: spoznati vse te kače, ki so predstavljene v posameznih zgodbicah.

Pisatelj skoraj največkrat omenja kačo črnico na lep način, zato mi je postala toliko bolj všeč. Gadov pa nikoli nisem marala. Pisatelj Marjan Tomšič je kače vzljubil in to tudi opisal v knjigi, zato sem se tudi jaz nekako spoprijateljila z njimi.

Mojca Ramovš, 6. razred

Naj takoj povem, da se kač zelo bojim, pa ne vem zakaj. Morda se bojim, da bi me kača pičila. Vseeno pa mi je bila knjiga ZGODBICE O KAČAH zelo všeč.

Ko smo jo prebrali za knjižni kviz, sem se najprej ustrašila, da bom potem, ko bom knjigo prebrala, kaj groznega sanjala o kačah. Vseeno sem knjigo prebrala. Že ob prvi zgodbici sem spoznala, da zgodbica sploh ni tako strašna, kot sem mislila. Brala sem naprej, še vedno malo v strahu, da bo kakšna zgodbica grozna. Knjigo sem do konca v miru prebrala. Ko pa sem se spomnila vseh zgodbic še enkrat, sem se ustrašila kačice, ki ti zleze v uho in ti prišepetava strašne stvari. Všeč pa mi je bila zgodbica, v kateri hoče pisatelj rešiti ptička iz gobca kače. Joj, le kdo bi hotel pojesti tako ljubko živalco, kot je ptiček? A tudi kače morajo jesti. Všeč pa mi je bila tudi zgodbica Purani in čarovnija - purani so se zbrali v krogu okoli gada in začeli poplesavati nekakšen bojni ples, da se je gadu že začelo mešati. Potem pa so ga kljuvali in pojedli, le glavo so pustili.

Jaz bi doma imela kar purane, da pri nas ne bi bilo kač. Še vedno pa me je malo strah kačice, ki ti zleze v uho in ti prišepetava grde besede ...

Irena Škarja, 6. razred

Lani sem za nagrado dobil knjigo z zelo zanimivim naslovom ZGODBICE O KAČAH, ki jo je napisal Marjan Tomšič. K branju me je takoj pritegnil že naslov, ko pa sem, tako kot navadno, pogledal ilustracije, sem vedel, da moram to knjigo obvezno prebrati. Ilustracije so mi bile namreč zelo všeč pa tudi naslovi zgodbic so bili vse prej kot navadni. Hitro sem začel brati in knjiga me je kar vsrkala vase. Nisem se mogel ločiti od nje in zaradi tega sem jo prebral od začetka do konca v eni sapi. Zgodbice so bile napete in nevsakdanje. Ljudje gledajo na kače zelo različno in o njih kroži zelo veliko pripovedk. Sedaj gledam na kačo čisto drugače kakor prej. Kadar jo zagledam, si vedno zamislim, kaj vse bi lahko bila ali bo. Lahko o tisti kači, ki jo kdaj vidim, kroži kakšna zgodbica. Za takšno razmišljanje o kači se imam zahvaliti

tej čudoviti knjigi. Zdaj jo berem že drugič, ker mi je bila tako všeč. Še bolj pestro pa jo naredijo čudovite ilustracije Lucijana Reščiča. Z eno besedo: ta knjiga je ENKRATNA. Mislim, da bi moral to knjigo Marjana Tomšiča vsakdo prebrati. Potem bi o kačah drugače mislili.

Tomaž Bartolj, 7. razred

Naj takoj povem, da so mi bile ZGODBICE O KAČAH pisatelja Marjana Tomšiča zelo zelo všeč. Sama se kač na smrt bojim in na srečo z njimi še nisem imela opravka. Pa si tega tudi slučajno ne želim. Knjigo sem dobila že lani za odličen uspeh, a moram priznati, da je dolgo nisem prebrala, saj me grozne kače niso prav nič mikale. Ko sem jo končno le dobila v roke in prebrala, pa je sledilo še nekaj takih ponovitev. Nikoli se je ne naveličam. Me pa ob njej tudi precej postane strah. Na primer o kačah s človeškimi očmi. Brrr! Ob tem me vedno kar strese. Naj se sedaj ustavim ob zgodbicah. Prav vse so mi bile všeč in res si ne bi mogla izbrati najljubše. Zelo všeč mi je bila na primer zgodba Meni eno, tebi eno. Če bi bila resnična, dvomim, da bi se vse tako odvijalo. Pripoveduje namreč o deklici Marizi, ki je vsako jutro ob mizici zajtrkovala mleko in kruh ter se z nekom pogovarjala, oziroma ga hranila. Mama je vedno mislila, da se igra. In šele čez nekaj tednov je spoznala resnico - deklica je z žlico hranila čisto pravo kačo, ki pa so jo potem takoj ustrelili. Deklica je ob tem padla in se šele po sedmih dneh zbudila in se takoj spet smejala. Le mleka od takrat ni več marala in nikoli več ni zajtrkovala ob tisti mizici. "Groza in strah!" pravim jaz. Če sem nekaj povedala o zgodbicah, pa ne smem mimo same podobe knjige, ki mi je zelo všeč. Izvirne ilustracije naši šoli zelo poznanega ilustratorja Lucijana Reščiča knjigo zelo poživijo in "pogrozijo". Mene je bilo ob njih kar malce strah. Oziroma - kar precej! Knjiga mi je torej res zelo všeč. Kaj pa vem. Mogoče se bom pa sedaj manj bala kač. A zaenkrat imam čisto tak občutek, da me jih je še bolj strah.

Menim, da si vsi ustvarjalci knjige zaslužijo pohvalo. Na čelu s pisateljem - seveda!

Tina Medved, 7. razred

Svet je zanimiv zato, ker smo si ljudje med sabo tako zelo različni. Vsak ima svoja zanimanja, vsakemu je pomembno nekaj drugega, tudi različne stvari imamo radi. Pisatelju Marjanu Tomšiču so očitno pri srcu kače, saj je o njih napisal enkratno knjigo. V njej je kar precej različnih zgodbic. Nekatere so vesele, druge žalostne, v vsaki pa se skriva zrnce neke skrivnosti. Ko sem prebrala knjigo ZGODBICE O KAČAH, sem tudi sama začela drugače gledati na kače. Pred tem so se mi zdele grda in spolzka bitja, vseč mi je bila le njihova lesketajoča se koža in zastrašujoč videz. Pisatelj pa pravi, da imajo kače včasih skoraj človeške oči, opisuje jih kot del narave in to mi je všeč. Še posebej mi je prirasla k srcu zgodbica Takrat je gorje, gorje, ki govori o srčni kačici, ki se ti lahko ovije okoli srca in potem ljudje postanemo kače, saj ljubimo s sovraštvom. Ob tej drobni, pa vendar pomembni zgodbici se velja zamisliti. V knjigi je poudarjeno sovraštvo ljudi do kač, kar pa se izkaže za napačno ravnanje, saj kače v malo prenesenem pomenu celo prinašajo srečo. Občudujem pisatelja, saj se je pisanja o kačah mojstrsko lotil in s smislom za naravo. Čeprav ljudje navadno kač ne maramo, mislim, da lahko vsakdo ob branju o njih v tej knjigi resnično lahko uživa. Priznanje pa mu velja tudi zato, ker lahko tovrstno literaturo iščemo po knjižnih policah s povečevalnim steklom.

Andreja Udovč, 7. razred

Pisatelj Marjan Tomšič nam v knjigi ZGODBICE O KAČAH pa res prikaže zanimiv svet kač. Bralec sploh ne more razločiti, kaj je res in kaj ni. To pa zato, ker sam ni najbrž še nikoli videl pernate kače, kače z otroško glavo ali s človeškimi očmi, kačjo pošast ali kakšno nenavadno bitje, o kateri piše pisatelj v tej nadvse zanimivi knjigi. Le kam bi ga uvrstili: med pravljicarje ali realiste? Seveda nam na koncu avtor sam razloži, da je v tej knjigi vse, pravljicar in realist.

Na čisto domač način nam predstavi kače, ki jih nima nihče prav zares rad, razen pisatelja, seveda. Ta jih tu predstavi kot lepa koristna bitja, ki nas obkrožajo. Saj to tudi so!

Pisatelj nam sporoča, da so tudi kače normalna bitja, le da smo jih

ljudje ožigosali za smrtno nevarna bitja, ki pičijo takoj, ko nas zagledajo.

Marjan Tomšič se je kač lotil od samega začetka.

Najprej nam "servira" s praživaljo, ki živi v vražah. Takoj zatem sledi prijateljstvo s kačo. Petletna Mariza je razumela kače in jih imela za prijatelje, medtem ko odrasli tega niso in niso mogli razumeti. Kačo pa seveda poveže s svetom, ki nam je neznan, to je zunanji svet. To pa je spet povezano z vražo.

V naslednjih zgodbicah nam spet postreže s pravljicami ... - ali pa je to resnica?

V glavnem nam prikaže vse čudovitosti kače in pravljичne lepote. Sledi Zakleta kraljična. Obstaja mnogo takih zgodb, a v tej se je s kraljično srečal pisatelj sam.

Pomembna je zgodba o najhujši kači, ki ne piči, a se nehote naseli v nas. Avtor nas svari pred to hudodelko.

Sledijo srhljivke. Ko jih bereš, čutiš "mravljinca" po hrbtu.

O kačjem pastirju in ubogem ptičku, ki je "v pasti", sta mi bili najbolj všeč.

V zgodbici Čisto preprosto pa se seznanimo z "globokoumno" mislijo, da "življenje žre življenje". S to mislijo se pa res ubada veliko pisateljev.

Ali vas je že kdaj začarala kača? Pisatelja je. Pa kakšnega ptiča ali žabo tudi.

Kot sladice sledijo zgodbe, za katere ne vemo, kaj je res in kaj ne. Še lepše in bolj pravljичno vzdušje pa nam pričarajo ilustracije Lucijana Reščiča, ki spremljajo zgodbe.

Na koncu pa nas avtor še sprašuje: "Kdo se koga bolj boji: kača tebe ali ti kače?"

Predlagam, da tega ne poskušate ugotoviti s tem, da si poiščete kačo. Raje se zleknite v naslonjač v varnem domu in prebirajte ZGOBICE O KAČAH. Tam boste marsikaj zvedeli, pa še bolj varno bo.

Petra Vrabc, 8. razred (97/98)

S

**KRIVNOSTNI SVET SPOMINOV
NA OTROŠTVO**

Knjiga SUPER FRAČE mi je bila všeč, ker je bil pisatelj Marjan Tomšič kot otrok tako drzen in nagajiv. Prizadela me je zgodba Zakaj ne maram graha in še posebej, kako so ga pretepli, ker ni hotel deklamirati pesmi v nemškem jeziku. Ves grah, ki ga je pojedel, je zbruhal. Od tistega dne ni maral graha. Saj je imel prav, tudi jaz ga ne maram.

Kristina Frelj, 4. razred

Knjiga SUPER FRAČE mi je bila zelo všeč, še posebej pa zgodba Rumena akacija. Pisatelj pripoveduje, kako sta šla s prijateljem za ribnik, kjer naj bi rasla akacija. Pojedla sta njene cvetove. Postalo jima je slabo, ker to ni bila akacija.

Pisatelj me je navdušil s svojimi pustolovščinami, z nagajivostjo in ukanami. Upam, da bo pisatelj napisal še kakšno tako zanimivo knjigo, saj je primerna za vse generacije.

Mojca Gorenc, 5. razred

SUPER FRAČE je bila moja najboljša knjiga. Zelo rad sem jo prebral. Marsikdaj sem se pošteno nasmejal. Ko sem vso knjigo prebral, sem spoznal, da se je pisatelju Marjanu Tomšiču v mladosti veliko pripetilo.

Blaž Kuhar, 5. razred

Knjige SUPER FRAČE nisem mogla nehati brati, saj je zelo zanimiva. Ko sem delo prebrala, sem razmišljala, da bi sama naredila fračo. Ampak mi ni uspelo. Pisatelj je pisal zelo odkrito - vse, kar je v mladosti ušpičil, je zapisal v knjigo.

Knjigo bi z veseljem še enkrat prebrala.

Sandra Prijatelj, 5. razred

Knjiga Marjana Tomšiča SUPER FRAČE se mi zdi čudovita. Pisatelj je opisal otroštvo in priznal tudi take stvari, ki niso bile ravno najlepše in ni zvalil krivde na druge, čeprav je bil potem tepen. Najbolj všeč mi je zgodbica Prva ljubezen, ker pisatelja ni bilo sram govoriti o svoji prvi ljubezni. Knjigo sem z veseljem prebrala.

Cvetka Progar, 5. razred

FRKOLINI - knjiga spominov na otroštvo. V zgodbi V rovu globoko pod gradom pravite, da ne morete trditi, da je čisto resnična. Omenili ste, da ste stanovali v srednjeveškem gradu. Nekega dne ste pod gradom odkrili vhod v podzemni rov. Bili ste radovedni, kaj neki se skriva tam notri in kasneje ugotovili, da je bilo tam polno orožja. Ob steni so ležale sulice, meči so bili na drugi strani. Sprva ste mislili, da je to vse, kasneje pa ste odkrili še eno dvorano, v kateri je bilo polno kosti. Moram povedati, da sem nekaj podobnega - vendar bolj v mili obliki - doživela tudi jaz. S sorodniki smo nekega dne šli po gobe v gozd, ki ga je moj stari ata dobro poznal. Pridno smo jih nabirali, ko smo naenkrat zagledali luknjo. Najprej se je vanjo spustil moj stric, potem so šli noter še ostali in kmalu videli majhen rov, vendar v njem ni bilo nič posebnega. Raje smo šli spet nabirat gobe. Moram povedati, da sta mi oba primera - Vaš in moj - všeč, pa tudi celotna knjiga FRKOLINI je vredna branja.

Maja Gregorčič, 5. razred

FRKOLINI so mi bili med vsemi pisateljevimi deli najbolj všeč. Nisem mogla odložiti knjige, dokler je nisem do konca prebrala. Najbolj všeč mi je bila zgodba Gugalnica, ne bom pozabila, kako so poredni fantje kadili cigare. Všeč mi je, ker je pisatelj vse po pravici povedal.

Karmen Končina, 5. razred

V FRKOLINIH mi je najbolj všeč zgodba Mezinček. Pisatelj je toliko časa razbijal po nekem predmetu, da je eksplodiralo in je izgubil mezinček. Vsega krvavega je vzela v naročje vrtnarica Zofija, ki jo je pisatelj imel zelo rad, čeprav je bila precej starejša. Tudi mi bi lahko imeli nekoga tako zelo radi.

Manca Podlogar, 5. razred

Knjigo FRKOLINI sem hitro prebrala, ker me je vedno zanimalo, kaj bo v naslednji zgodbici. Pri nekaterih zgodbicah sem se nasmejala, marsikdaj pa sem se tudi zamislila. Knjigo bom še kdaj prebrala, saj je zelo zanimiva.

Tea Škarja, 5. razred

Marjan Tomšič je zelo nadarjen pisatelj, ki ga občuduje mnogo bralcev. Med njimi sem tudi jaz. V knjigi FRKOLINI mi je bila najbolj všeč zgodbica o lučki, ki je pisatelja odvedla iz gozda, v katerem se je izgubil, ko je nabiral gobe. Pisatelj si je razlagal, da je bila to materina dušica, saj je ob njej občutil nežno toploto. Tako je pisatelj varno prišel domov, kjer so bili vsi srečni, da so ga našli. S to zgodbico me je pisatelj tako očaral, da sem knjigo kar dvakrat prebrala in verjetno jo bom še enkrat.

Barbara Škoda, 5. razred

DČARANA SKRIVNOST

SPOŠTOVANI PISATELJ MARJAN TOMŠIČ,

v svojem delu FRKOLINI ste omenili, da Vam je bilo nekako usojeno biti učitelj - kot maščevanje usode, ker ste kot otrok učiteljem nagajali. Pa vendar Vas odrasli najprej spoznamo kot učitelja - predvsem kot odličnega mentorja večkrat nagrajenega šolskega glasila. Skozi otroke ste odkrivali svet, ki nam je bil premalo poznan. Je bilo to odkrivanje v Vas tako močno, da ste zapustili učiteljski poklic in se povsem posvetili pisateljevanju?

Tisto iz FRKOLINOV (učiteljski poklic kot kazen za moje nagajanje učiteljem) je seveda le hudomušna domislica. Če v tej "kazni" ne bi užival, če mi ne bi bila v zadoščenje, potem gotovo ne bi mogel biti dober mentor.

Sem človek, ki ne more nobenega dela opraviti le na pol. Vse vzamem resno, preresno. Ko sem učil na gračiški šoli, sem intenzivno pisal (ŠAVRINKE, KAŽUNI, OŠTRIGECA ...) in poleg poučevanja bil še literarni in fotografski mentor. Šola je bila celodnevna, pisal sem ponoči. Po nekaj letih takega napora sem se močno izčrpal in skoraj zbolel. Takrat sem vedel, da se moram odločiti: ali pisateljevanje ali učiteljsko in mentorsko delo. Odločil sem se za prvo, ker sem slutil, da bom ob pisanju še vedno lahko tudi mentor. In res sem vsa leta, odkar sem samostojni kulturni ustvarjavec, deloval kot spodbujevalec literarne ustvarjalnosti. Vodim literarne delavnice na občinskem in republiškem nivoju. Sodelujem tudi pri dnevih ustvarjalnih otrok Slovenije v Fiesi. Torej, vidite, brez stika z mladimi ne gre. Morda me je prav to stalno druženje z "gejziri mladosti" psihično pripravilo za pisanje zgodb, ki so bile objavljene v SUPER FRAČAH in FRKOLINIH.

Še ena Vaša vloga nam je zgodaj poznana: Bili ste med prvimi, ki ste v otrocih spodbujali ustvarjalnost; to, kar je danes znano kot kreativno pisanje, ima pri nekaterih mentorjih korenine že veliko prej, kot so prišli prvi strokovni priročniki. Zato ste svoje izkušnje lahko posredovali na seminarjih številnim mentorjem; je bilo tudi to obojestransko bogatenje?

Profesor Miha Mohor iz Kranja ali pa pesnik Franci Černigoj iz Ajdovščine, pa še mnogi drugi, so bili odlični spodbujevalci literarne ustvarjalnosti že takrat, ko še nismo poznali izraza: kreativno pisanje in literarna delavnica, ko torej ta zadeva še ni bila modna. Gre za dar velike narave. To imaš pač v sebi in ne potrebuješ nobene tako imenovane strokovne izobrazbe. Morda ravno nasprotno! Ko sem začel študirati literaturo, ki je govorila o tem, kako naj vodimo literarno delavnico in kako naj bom mentor, mi je bilo to znanje prej v breme kot v pomoč. No, malo pretiravam. Te vrste literatura mi je vendar uzavestila vse tisto, kar sem prej delal bolj intuitivno.

Pred nekaj leti je izšlo Vaše delo ZGODBICE O KAČAH. Res je, v mnogih srcih je strah pred kačami. Vi pa še posebej poudarjate, da kače niso hudobne, v nobeni kači se ni porodila želja, da bi koga pičila, vedno to stori le v obrambi. Po Vaši in ilustratorjevi zaslugi so te kače zdaj postale kar simpatične. Je na nastanek dela bolj vplivala ljudska pripoved ali pisateljeva domišljija?

ZGODBICE O KAČAH so nastale, ker sem začel doživljati nenavadne, že skoraj neverjetne stike s temi živalmi pa tudi zato, ker so mi Istrani veliko govorili o črnicah in modrasih. Res je tudi, da sem želel s temi zgodbami omiliti strah, ki ga čutimo do kač. Ta strah, povezan z gnusom, izhaja iz naše krščanske mitologije oziroma vzgoje.

Prav te dni sem naključno ujel televizijsko oddajo o zlu, o Hudiču in Satanu. V krščanskem nauku ima hudobni duh, ki je zapeljal Adama in Evo, podobo kače. V tej oddaji je bilo med drugim rečeno, da Hudič in Satan, simbola zla, nista nekaj, kar bi od zunaj prihajalo v človeka, ampak je to sestavni del našega kroga. Ko se bojimo kač, se najbrž nezavedno bojimo tega, kar živi v globinah naše biti. Bojimo se svoje teme, svoje črne strani naše duše. Pred tem čutimo gnus, to sovražimo, ker vemo, da je prav to zlo naš najhujši sovražnik. Če nismo močni, nas lahko uniči; izniči telo, in kar je najhujše, tudi dušo.

Seveda pa kače same, torej ta bitja brez rok in nog, nimajo kot živalska vrsta nobene zveze ne s Hudičem in ne s Satanom. Zlo se priplazi tiho, neopazno, in ko piči, so posledice smrtno. Od tod najbrž povezava s kačami.

SUPER FRAČE so delo, s katerim ste se prvič predstavili kot mladinski pisatelj. Zgodbe iz otroštva so obračun krutega časa; ste kakšno zgodbo tudi pisateljsko obdelali - ali ste se povsem prepustili spominom?

Na predstavitvi FRKOLINOV v mojem rojstnem kraju Rače se je zbralo kar precej frkolinov, mojih vrstnikov. Javno smo primerjali moje literarne zapiske dogodkov z njihovimi spominskimi slikami, in izkazalo se je, da se moja literatura bistveno ne razlikuje od tega, česar so se oni spominjali. To me je razveselilo, saj sem bil v hudih dvomih, ali se je kakšna stvar res dogajala tako, kot sem jo opisal, ali pa sem kaj po svoje predelal, pač zaradi spominskih lukenj in deformacij.

Vse moje zgodbe iz otroštva imajo za osnovo resničen dogodek, iz njega gradim pripoved. Prizadevam si, da bi ostal zvest resnici, vendar to ne pomeni, da ne puščam fantaziji proste poti. Kreativna fantazija spremeni črno-belo spominsko sliko v barvno, in pripoved postane tako večdimenzionalna, torej živa, privlačna.

Lani je izšlo nadaljevanje SUPER FRAČ - FRKOLINI so izšli deset let pozneje. Ste pred nadaljevanjem *SUPER FRAČE* ponovno prebrali (Saj res: ali kdaj še preberete svoje delo, ko je že v knjižni obliki?) - ali ste samo dodajali, kar je bilo še v Vaših spominih?

Svojih knjig praviloma ne berem. Preden oddam tekst založbi, pa se potrudim in storim vse, kar je v moji moči. Temu rečem: delo na tekstu, piljenje oziroma perfekcioniranje. Ne odneham, dokler nisem povsem zadovoljen. Ko je to za mano, si pravim: "Storil sem vse, kar je v moji moči. Zdaj imam mirno vest." Seveda se ob tem zavedam, da ne morem skočiti više, kot je zame sploh možno. Hočem povedati, da ima vsak avtor svoj nivo kvalitete; preko te

FRKOLINI so naključno nastali. Vedno so mi govorili, da se je moja, zgodaj umrla mama, rodila v Juršincih pri Ptujju, potem pa sem nekega dne odkril njeno rojstno hišo na Studencih pri Mariboru. Okoli in okoli te hiše je polno izvirov in izvirčkov, voda priteka celo izpod same hiše. In vse skupaj se nahaja tik ob reki Dravi, sredi gozdička, in le streljaj od civiliziranega, urbano urejenega Maribora. Ta neokrnjeni del narave, ta čudežna hišica, kapelica, vsi ti izviri in izvirčki, to je name tako močno delovalo, da so se iz davnega pozabljenja začele pojavljati zgodbe, o katerih se mi še malo prej ni niti sanjalo. FRKOLINI so dobesedno privreli iz mene. Kako močan je bil ta izvir, dokazuje podatek, da sem jih napisal v dobrem mesecu. Vse je bilo že v meni, in ko je bila izrečena čudežna beseda: Sezam, odpri se! so se odprla vrata v svet otroštva, v davno preteklost.

Morda razmišljate, da bi obe deli združili v eno?

Ne, nikakor ne. FRKOLINI so nastali deset let pozneje, in to se jim močno pozna. Mislim, da so umetniško bolj dodelani in manj preprosti kot SUPER FRAČE. To sta dve samostojni, precej različni knjigi.

Povrniva se k vašemu zadnjemu delu FRKOLINI. Pesnik Jož Snodjih ocenjuje, da so kruto lepo branje. V bralcih pa predvsem vzbuja spoštovanje do odkritosti, s katero ste opisali svoje otroštvo. Bi, na primer, delo lahko nastalo že pred tridesetimi leti, ko so bile zgodbe iz vojne zelo pogosto branje? Ali pa je morda delo tudi odpor proti nasilju, ki se v neposredni bližini še danes dogaja?

Vsa moja dela so spontano nastajala. Ko se zgodi čudež inspiracije in ko se zgodbe v mojem nezavednem delu psihe sestavijo, takrat pač privro na dan. Če bi se to zgodilo, ko je bila takšna literatura v modi, bi se pač zgodilo. A se ni, ker čas za SUPER FRAČE še ni

dozorel, in podobno tudi ne za FRKOLINE. Naključno sta se obe knjigi ujeli s časom, ko mnogi otroci spet doživljajo morijo vojne. Glede odkritosti pa tole: Pred Bogom ne moreš ničesar skriti, zakaj bi naj torej karkoli skrival pred človekom? No, razlika je vendar velika! Bog je usmiljen in razumevajoč, zna tudi odpustčati; človek pa v večini primerov izkoristi pisateljevo iskrenost v nič kaj humane namene ... Kljub temu ostajam zvest resnici, saj mi prav ta daje moč, svetlobo in vztrajnost.

Pero ne miruje, vedno se porajajo nove zgodbe. Ste sodelavec mladinskih revij - pri Kekcu ste kar doma, zasledimo Vas v tržaškem Galebu, kjer ste pravkar napisali zgodbo Klin se s klinom izbija; so morda tudi te zgodbe osnova za novo delo?

V tržaškem Galebu izhaja nadaljevanka Martova velika junaštva. To so pripetljaji fantiča, ki ima prebujno fantazijo in je obseden od želje, da bi bil vselej v središču dogajanja in da bi bil prvi, najboljši, sploh naj-naj-super. Seveda si štorije že kar divje izmišlja. Bajе otroci z užitekorn prebirajo Martove dogodivščine. Ko so v neki številki Galeba zaradi napake v tiskarni umanj kale, so pisali urednici kar svoja nadaljevanja; kot se jim je pač napletlo v iskrivih bučah.

Ne vem, če bodo te zgodbe osnova za novo delo. Vedno teže je natisniti knjigo. Z Majdo Železnikovo (urednico) bova seveda poskušala najti založnika. To sva dolžna že odličnemu ilustratorju Klavdiju Palčiču. Vselej se razveselim njegovih slik; mojstrsko zna ujeti točno to, kar sem čutil ob pisanju teh zgodb in kar izhaja iz same zgodbe.

Bližate se okroglemu življenjskemu prazniku. Ali tudi Vi doživljate občutek, da se življenjska energija dolgo časa kopiči, v zrelih letih pa se silovito poraja, kot da je škoda slehernega dne brez dela?

Moja pisateljska energija je kar bruhala, ko sem bil v Gračišču, torej tam pri štiridesetih letih. Zdaj je ta energija mnogo bolj umirjena, bolj preišljena. Ni več erupcij, so pa blagi in čisti izviri.

Srečanje z Vami je bilo na šoli dr. Pavla Lunačka že dolgo načrtovano; korenine pa je dobilo, ko ste v Novem mestu kot "sedanji" Primorec predstavili Dolenjca Toneta Pavčka (ki je zdaj kdaj tudi malo Primorca, saj obdeluje oljko, ki je ni na Dolenjskem) ob delu Čas duše, čas telesa II. Ob tem je bil pogovor tudi o otroškem dopisovanju - pri nas v Šentrupertu se pošta zbira tudi v počitnicah, da sleherni teden odpotuje na Sobotno ragljo ali Kmečki glas. Tedaj ste rekli, da tega ne verjamete in se boste prišli prepričati na lastne oči. Za to bo zdaj čas - Vi pa nam še prej povejte, ali kaj pogrešate delo z učenci - ali pa so morda srečavanja po šolah nadomestilo za vse tisto, kar ste doživljali kot učitelj?

Srečanja z bralci mojih zgodb so bila vselej prisrčna. Čeprav me psihično precej obremenijo, odhajam s šole kar čudežno srečen. To pomeni, da nekaj v meni potrebuje stik z mladimi bralci. Moti pa me to, da čas, ki ga preživimo skupaj, mine, kot bi pihnil. Na nekaterih šolah sem imel z učenci dopoldansko ali popoldansko delavnico kreativnega pisanja. To je bilo že bolje, je nekaj čisto drugega kot srečanje, ki traja eno ali dve uri.

Rad pišem za mlade in uživam v njihovi bližini. To najbrž pomeni, da še vedno nisem odrasel. Hvala Bogu, da je tako. Če ti uspe vse do sivih las ohraniti otroka v sebi, potem je to osnova za stanje, ki se mu pravi: biti po duhu mlad in po srcu vselej vesel. Kar pogledjte Toneta Pavčka! Še vedno je frkolin! In prav to mu daje svežino v čutenju sveta, v mišljenju in seveda pri pisanju.

J. Zupan

S KRIVNOSTNI SVET ILUSTRIRANJA

**SPOŠTOVANA AKADEMSKA SLIKARKA
MARJANCA JEMEC BOŽIČ,**

tudi Vi redno sodelujete pri reviji Kekec - svoj ilustratorski dar razdajate v zgodbah za najmlajše in za šolarje v zadnjih letih osnovnega šolanja. Ilustrirali ste tudi Tomšičevo prvo delo za otroke SUPER FRAČE v črno-beli tehniki, deset let pozneje pa nadaljevanje spominov iz otroštva v barvni tehniki v FRKOLINTH. Verjetno ni tako enostavno ilustrirati sorodno vsebino v različnih obdobjih - razvija se tehnika, čas je drugačen - kako Vam je vseeno uspelo, da so osebe v obeh delih tudi skozi ilustracijo razpoznavne - pa čeprav je med deloma minilo celo desetletje?

Res je čas po desetih letih od prve do druge Tomšičeve knjige drugačen, spremenil se je tudi naš pogled nazaj, vendar zgodbe segajo še dlje - v obdobje naše mladosti. Ker je bila pisateljeva beseda prepričljiva in umetniško močna, je v meni ustvarila moj svet, ki sem ga prelila v podobe. Tega sveta pa ne more spremeniti ne čas ne slikarska tehnika, mar ne?

Ali Vam uspe vsako ilustracijo narediti do konca ali je kdaj samo skica za naslednjo ilustracijo?

Včasih se porodi v glavi in je v zamahu na papirju. Včasih pa nastaja in nastaja - od skic in poskusov, papir pred menoj je pa še vedno prazen. Še sreča, da to ni pogosto.

J. Zupan

SPOŠTOVANI ILUSTRATOR LUCIJAN REŠČIČ,

ste avtor ilustracij v Tomšičevem delu ZGODBICE O KAČAH. Tudi po Vaši zaslugi so nam postale kače kar nekako prijazne, bližje. Ste izhajali predvsem iz Tomšičevega pisanja - ali ste v svojo likovno govorico vpletali tudi svoja doživetja, še posebej, ker je Vaša mladost potekala v Šempetru pri Novi Gorici?

Kače obsojamo. Dante, eden izmed največjih pesnikov, je v svojem Peklu zapisal:

Odtlej so ljube kače mi mrcine,
saj ena brž mu vrat je zavozlala,
kot da bi rekla: "Da mi več ne zine!"
a druga mu roke je povezala
in se mu spredaj v takšen vozal zvila,
da niti zmigniti mu več ni dala.

Tako je kača kaznovala ničvrednega kradljivca. Tega se je pesnik veselil. Dante pravi, da kača grešnika in pogubljenca jemlje k sebi s silovito strastjo ... kača, ta prekletnica, nagovarja ljudi h grehu in hkrati plete zanje kazen.

Najbolj je znana Evina kača, tista, ki ji je usojeno plaziti se po trebuhu. Grešna, ošabna, sebična in skopa kača je preslepila Adama in Evo, da je drevo smrti v resnici drevo življenja. Sama je seveda jedla sadeže z drevesa življenja. Kača se levi in s tem pomlaja, človeku pa je namenjena smrt.

Stara kača je tudi Veliki zmaj, ki se imenuje hudič in satan. In ta zmaj, ki zapeljuje vesoljni svet, je bil vržen na Zemljo. Z njim vred tudi njegovi angeli. Kačasti zmaji z ogljenimi zublji čuvajo večne zaklade, med njimi največjega, to je nesmrtnost.

Indijski, afriški otroci in otroci nekaterih daljnih dežel se kač ne

bojijo, saj imajo v teh deželah drugačen pomen. Kača je tam slavljena. Mavrica je pravzaprav kača, ki se napaja v morju. Povezana pa je tudi s poezijo, z glasbo, zdravilstvom, s prerokovanjem, z jasnovidnostjo in domišljijo. Pravijo, da če ti kača očisti ušesa, boš razumel govorico ptic. Jasnovidec in prerok postaneš šele tedaj, ko te kača očisti s svojo slino. Kača nas pravzaprav navaja na zmernost in je pomirjevalka med čutenjem in razumom. V tem je skrita kačja modrost. Ponekod kače varujejo otroške duhove ... Kačam so vračali lepe lastnosti predvsem pesniki in slikarji. Vrnili so jih v začarano romantiko.

Ko sem prvič na gozdni poseki zagledal obsijanega in zvitega gada, če je bil res pravi gad, še danes ne vem, sem otrpnil. Hip za tem se mi je porajala želja, da bi se mu približal. Noge pa niso bile sposobne narediti novih korakov, kot bi bil uročen. Razum pa te prepričuje, da ostani, kjer si. Srečanja z njimi so vedno tako pretresljiva, da jih ne moreš zamolčati. Bojazen in radovednost se prelijeta v čudne, nerazumljive občutke kot malokrat ob drugih in drugačnih srečanjih. Pisatelj Marjan Tomšič ve za čarovniške moči kač in kačjih zmajev, ki gnezdijo med življenjem in smrtjo. Ko prebereš ZGODBICE O KAČAH, se ti utrdi prepričanje, da je svet magičen in čaroben. In ko premišljuješ o teh nesrečnih kačah, začneš premišljevati tudi o sebi. Naše duše so tudi kačje kletke, kjer jih hranimo in grejemo. Točijo pa nam strup, da izgovarjamo besede in počnemo stvari, ki jih sicer ne bi nikoli. Zato se jih je treba osvoboditi in jim dati prostost. Naj zlezejo v svoja skrivnostna podzemlja, da bodo za večno obujala človeško domišljijo. V Tomšičevem pisanju je toliko domišljije, saj je vendar njegova literatura magična, da v njej prepoznaš tudi svojo.

Vem, da je Vaše ilustriranje zelo natančno, z vsako ilustracijo kar nekaj časa živite, preden je dokončana. Ali kljub vsemu kakšno ilustracijo tudi zavržete - ali pa jo toliko časa obdelujete, da ste povsem zadovoljni (če je lahko človek kdaj povsem zadovoljen)?

Morda je moje ilustriranje natančno. Ta beseda je večpomenska. Pot do uresničitve oziroma udejanjanja likovne zamisli do končne podobe je resnično dolga. Delo te priklene na stol. Temu delu pogosto rečejo "obrtniško" v slabem pomenu besede, kajti umetnost je vendarle nekaj vzvišenega. Če si dosleden v svojih zamislih in če te vidiš v svojem notranjem svetu predstav in jim tudi zarišeš sanjane podobe, potem tudi vidiš in veš, kakšna bo njena podoba ob pisateljevi zgodbi in kakšno življenje bo zaživela slika. Če ne želiš prevarati samega sebe, potem veš, da boš moral včasih opraviti tudi mukotrpno delo za mizo. Takrat prenehaš šteti ure, ki jih vnašaš v uresničitev sanj. To je tako imenovano "umetniško delo", ki ni nikoli poplačano. In to vedo vsi ustvarjalci. Obrtniki večkrat obračunajo tudi delo, ki so ga mislili opraviti, pa ga niso ... Če se tvoje misli in predstave jasno izrisane in čustveno prežete, potem ti ni treba naslikanih del zavreči. Lahko jih popackaš z vročo juho ali pa pridejo v roke malemu vnuku ... Če v človeku reči niso dorečene in doživete, potem je najbolje, da ne pričneš z delom.

Človek je zadovoljen po dobrem obedu, ki nasiti poprejšnjo lakoto, a dobro ve, da bo čez čas ponovno lačen. Ko sanjaš lepo deklico, veš, da je nešteto lepih deklic. Nikoli nismo zadovoljni. To je gonilo napredka in hkrati zla. Imaš veliko, pa misliš, da ničesar nimaš. Raztreščiš jedrsko bombo in hkrati razmišljaš, da je treba ustvariti močnejšo. Zato so kače samo nebogljenja plazeča bitja.

J. Zupan

PREPROSTE BESEDE

Glasilo Osnovne šole dr. Pavla Lunačka Šentrupert

SKRIVNOSTNI SVET USTVARJANJA

Šolsko leto 1998/99   XXIX./ 2

Mentorica: učiteljica Danica Zupan

Sodelovala: slavistka Janja Jerovšek

Uredil: prof. Jože Zupan

Tehnično uredil in oblikoval: dipl. inž. arh. Rupert Gole

Likovna podoba : iz pisateljevih del, ki sta jih ilustrirala
akad. slikarka Marjanca Jemec Božič in ilustrator Lucijan Reščič

Tisk: Otisk Trebnje

Število izvodov: 300

Šentrupert

1999

Izid je finančno podprlo tudi Bralno društvo Slovenije.

Po mnenju Ministrstva za kulturo - številka 415-311/97 -mb/sp z
dne 13.III. 1997 - spada šolsko glasilo Preproste besede med
proizvode, za katere se plačuje 5 % davek od prometa
proizvodov

Sk 1
PREPROSTE

II 22403/1998/99

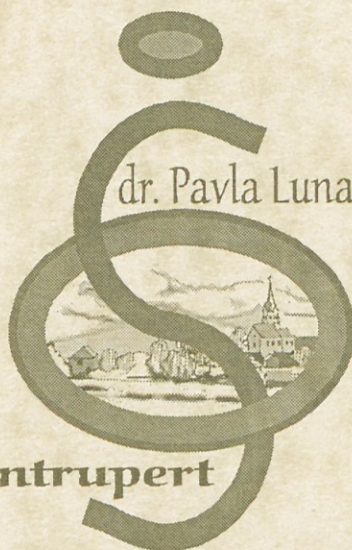

200300016,2

COBISS e

KNJARNICA H. JARCA
ŠTUDIJSKI ODDELER

dr. Pavla Lunačka

Šentrupert

PREPROSTE BESEDE

SKRIVNOSTNI SVET USTVARJANJA

NAŠE ZGODBICE O KAČAH
SKRIVNOSTNI SVET ZGODBIC O KAČAH
SKRIVNOSTNI SVET SPOMINOV NA OTROŠTVO
ODČARANA SKRIVNOST USTVARJANJA
ODČARANA SKRIVNOST ILUSTRIRANJA